

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในขณะที่เด็กกลุ่มหนึ่งกำลังรอคอยการฉลองเทศกาลคริสต์มาส 2006 ที่กำลังใกล้จะเข้ามาถึงอีกไม่กี่วันอย่างมีความสุข เพราะนอกจากจะได้รับของขวัญจากคุณลุงแซมตาครอสผู้ใจดี ได้ทานขนมเค้กและไอศกรีมต่าง ๆ ที่แสนอร่อย และที่สำคัญที่สุดคือ ได้ใช้เวลาแห่งการเฉลิมฉลองนี้กับบิดามารดา บรรดาญาติสนิทและมิตรสหายแล้ว แต่ใครจะรู้อีกบ้างว่าในอีกหลายส่วนของโลกก็ยังมีเด็กอีกกลุ่มหนึ่งที่เฝ้ารอคอยเช่นกัน นอกจากการรอคอยอยากที่จะฉลองเทศกาลสำคัญ ๆ คอยเพื่อที่จะได้รับของขวัญและได้ทานบรรดาขนมที่แสนอร่อยเช่นเดียวกับเด็กธรรมดาทั่วไปแล้ว พวกเขายังรอคอยการได้รับสิทธิอะไร ๆ อีกหลายอย่างที่เขาพึงจะได้รับอันได้แก่ สิทธิที่จะมีชีวิตอยู่รอด (Rights to survival), สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง (Rights to be protected), สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา (Rights to be developed), สิทธิที่จะมีส่วนร่วม (Rights to participate) และที่สำคัญที่สุดคือ การรอคอยที่จะมีอิสรภาพโดยที่ไม่ถูกขโมยชีวิตในวัยเด็กไป และได้อยู่ร่วมกันแบบพร้อมหน้าพร้อมตากันทั้งครอบครัวที่มีพ่อ แม่ ลูก อีกครั้งหนึ่งเด็กที่กล่าวถึงกลุ่มนี้ คือ เด็กที่ถูกเกณฑ์ให้เข้าร่วมในการสู้รบ หรือที่เรียกกันเป็นอย่างไม่เป็นทางการว่า "ทหารเด็ก" (Child Soldiers) นั่นเอง

หลายคนคงนึกไม่ถึงว่าในปัจจุบันยังมีการเกณฑ์เด็กเข้าร่วมในการสู้รบหรือใช้เด็กเป็นทหารกันอยู่ แต่สิ่งที่ยืนยันได้คือ การที่สมเด็จพระสันตะปาปา เบเนดิกต์ที่ 16 องค์ประมุขแห่งคริสตจักรโรมันคาทอลิก ทรงตรัสประทานพรเนื่องในวันคริสต์มาสซึ่งตรงกับวันที่ 25 ธันวาคม

* ถึงแม้ว่าศัพท์ทั่ว ๆ ไปมักจะใช้คำว่า "ทหารเด็ก" แต่ในกรอบของสนธิสัญญาเป็นดังนี้ คำว่า ทหาร หรือ soldiers นั้นไม่ใช่ศัพท์ทางกฎหมาย กฎหมายจะใช้คำว่า combatants หรือ พลรบ ทั้งนี้หากเด็กถูกเกณฑ์ไปเข้าร่วมในการสู้รบสถานะทางกฎหมายคือ combatants และได้รับความคุ้มครองในฐานะ POWs (Prisoner of Wars) ดังนั้น ในกฎหมายไม่มีคำว่า "ทหารเด็ก" ซึ่งทั้งนี้จะใช้เป็นภาษาพูดมากกว่า ส่วนภาษากฎหมายใช้คำว่า "เด็กที่มีส่วนร่วมในการสู้รบ"

ประจำปี 2006 นี้ ณ จัตุรัสเซนต์ปีเตอร์ส บาซิลิกา ในกรุงโรม โดยสรุปใจความได้ว่า¹ พระองค์ทรงเรียกร้องให้ร่วมกันปกป้องคุ้มครองเด็ก ๆ ทั่วโลกที่ต้องเผชิญกับภาวะความทุกข์ยาก การถูกล่วงละเมิดสิทธิและถูกทำร้ายอยู่ทั่วโลก ตลอดจนจนถึงการถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารในพื้นที่ขัดแย้ง

จากการศึกษาและจากประสบการณ์ทำงานพบว่า ในปัจจุบันยังมีการใช้ทหารเด็กไม่ว่าจะเป็นเด็กชายหรือเด็กหญิงอยู่ในกรณีที่มีความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ (Armed Conflict)² เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างประเทศและไม่ใช่อะหว่างประเทศก็ตาม ปรากฏอยู่ในหลาย ๆ ประเทศซึ่งอย่างน้อยที่สุดมี 12 ประเทศตามรายงานของนายโคฟี อันนัน (Kofi Annan) อดีตเลขาธิการแห่งสหประชาชาติ³ โดยที่การกระทำดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเด็กให้ได้รับความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจเป็นอย่างมาก ทั้ง ๆ ที่ประชาคมโลกและองค์กรระหว่างประเทศหลายหน่วยงานได้ร่วมมือกันอย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดการปกป้องคุ้มครองแก่เด็กที่ถูกเกณฑ์ให้เข้าร่วมในการสู้รบเป็นทหารเด็กในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ ด้วยการมีตราสารระหว่างประเทศหลายฉบับ (จะกล่าวต่อไปในบทที่ 2) ที่ให้การปกป้องคุ้มครองพวกเขาเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งฉบับล่าสุดคือ พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเรื่อง "ความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ ค.ศ. 2000" หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า "พิธีสารว่าด้วย

¹ดูเพิ่มเติมใน "โลกฉลองคริสต์มาส - ใบบอณูปกป้องเด็ก," มติชน (26 ธันวาคม 2549): 21

²คำนี้มีการแปลความหมายและเรียกกันหลากหลาย เป็นต้นว่า การขัดกันทางอาวุธ, ข้อพิพาททางอาวุธ, ความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ ฯลฯ แต่สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนจะใช้คำว่า "ความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ" เพื่อให้สอดคล้องกับพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเรื่อง "ความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ ค.ศ. 2000" ที่ได้ถูกแปลขึ้นตามเอกสารของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ (สท.)

³UN News Centre. Child soldiers continue to be recruited and used around the world (2006). [Online] Available from: [http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=20666&Cr=child&Cr1=\[2006, December\]](http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=20666&Cr=child&Cr1=[2006, December])

การใช้ทหารเด็ก”⁴ ที่ได้เพิ่มเติมอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 38⁵ โดยมีจุดประสงค์เพื่อต้องการให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะเนื่องจากแต่เดิมนั้นได้มีการกำหนดอายุขั้นต่ำของเด็กในการเข้าร่วมโดยตรงในการสู้รบว่าต้องไม่ต่ำกว่า 15 ปี แต่พิธีสาร ๔ ฉบับนี้ตามข้อ 1⁶ ได้ยกระดับอายุของเด็กขึ้นว่า การที่เด็กจะเข้าร่วมโดยตรงในการสู้รบได้นั้นต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งพิธีสาร ๔ ฉบับนี้ถือได้ว่าดีที่สุดเท่าที่เคยมีมาเพราะได้มีการกำหนดโดยกระดับอายุเด็กในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสู้รบให้สูงขึ้นกว่าแต่ก่อนอย่างชัดเจนและพิธีสาร ๔ ฉบับนี้ก็ได้มีการรับรองและบังคับใช้มาแล้วตั้งแต่ปี 2002 แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีการกระทำที่ถือว่าเป็นการละเมิดกันอยู่ทั้งจากรัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่

⁴ซึ่งต่อไปในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนจะเรียกพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเรื่อง “ความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ ค.ศ.2000” ว่า “พิธีสาร ๔”

⁵ Article 38:

1. States Parties undertake to respect and to ensure respect for rules of international humanitarian law applicable to them in armed conflicts which are relevant to the child.

2. States Parties shall take all feasible measures to ensure that persons who have not attained the age of fifteen years do not take a direct part in hostilities.

3. States Parties shall refrain from recruiting any person who has not attained the age of fifteen years into their armed forces. In recruiting among those persons who have attained the age of fifteen years but who have not attained the age of eighteen years, States Parties shall endeavour to give priority to those who are oldest.

4. In accordance with their obligations under international humanitarian law to protect the civilian population in armed conflicts, States Parties shall take all feasible measures to ensure protection and care of children who are affected by an armed conflict.

⁶Article 1:

States Parties shall take all feasible measures to ensure that members of their armed forces who have not attained the age of 18 years do not take a direct part in hostilities.

รัฐ⁷ (Non-State Armed Groups) นอกจากนี้จุดประสงค์อีกประการหนึ่งนอกเหนือจากเรื่องอายุของพิธีสาร ฯ ฉบับนี้ก็คือ ด้วยความคาดหวังว่าพิธีสาร ฯ ฉบับนี้จะแก้ปัญหาการเกณฑ์เด็กเข้าร่วมในการสู้รบได้ตามชื่อพิธีสาร ฯ ที่ใช้คำว่า "การเข้าร่วม" หรือ "ความเกี่ยวพัน" (Involvement) ซึ่งดูเหมือนกว้างและน่าจะครอบคลุมทั้งการเข้าร่วมโดยตรงและโดยทางอ้อม แต่พอพิจารณาถึงเนื้อความข้างในของพิธีสาร ฯ แล้วพบว่าเป็นเรื่องของการเข้าร่วมโดยตรง (direct part) ซึ่งหมายความว่าพิธีสาร ฯ ฉบับนี้เองก็ไม่ได้แก้ปัญหาตามที่ได้มีข้อโต้แย้งกันในการพิจารณาถึงประเด็นปัญหาอันจะนำไปสู่การออกพิธีสาร ฯ (จะได้กล่าวต่อไปในบทที่ 2) เพราะยังเป็นเรื่องเดิมอยู่คือแก้ปัญหาเฉพาะการเข้าร่วมโดยตรง ซึ่งเห็นว่าการแก้ปัญหาการเกณฑ์เด็กเข้าร่วมในการสู้รบนั้น ควรครอบคลุมถึงกรณีอื่นซึ่งก็คือการเข้าร่วมในการสู้รบโดยทางอ้อมด้วย ดังนั้นจากสาเหตุเช่นว่านี้จึงเป็นเหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้ยังมีการละเมิดเกณฑ์เด็กเข้าร่วมในการสู้รบทั้งจากกองทัพรัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐอยู่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบังคับใช้พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเรื่อง "ความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ ค.ศ.2000" ฉบับนั้นนั้น ยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

ตัวอย่างประเทศที่ยังมีการใช้ทหารเด็กอยู่นั้น ตัวอย่างแรกผู้เขียนขอยกตัวอย่างของประเทศพม่า (Myanmar) เนื่องจากเป็นประเทศที่ผู้เขียนเคยมีโอกาสได้คลุกคลีด้วยในขณะที่ทำงานสำหรับประเทศพม่านั้นได้ชื่อว่า เป็นประเทศหนึ่งที่มีการใช้ทหารเด็กมากที่สุดไม่ว่าจะเป็นทางฝ่ายของรัฐเองหรือแม้แต่กลุ่มที่ไม่ใช่รัฐ เพราะมีชนกลุ่มน้อยอยู่มาก เช่น ชาวมอญ (Mon), ชาวอารกัน (Arakan), ชาวพม่า (Burman), ชาวกะเหรี่ยง (Karen), ชาวชาน (Shan) ฯลฯ ถึงแม้ว่าในบางกลุ่มจะได้ทำสัญญาหยุดยิง (ceasefire agreement) หรือที่เรียกกันว่าสัญญาสงบศึก กับรัฐบาลทหารพม่า SPDC (State Peace and Development Council) แล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีอีกหลายกลุ่มที่ยังเป็นศัตรูทำการสู้รบกัน ทั้งนี้ส่วนใหญ่แล้วรัฐบาลทหารพม่า SPDC จะจับเอาเด็กอายุน้อย ๆ ที่ไม่ค่อยมีการศึกษาและฐานะทางบ้านยากจนไปเป็นทหารเด็ก แต่สำหรับในบางครอบครัวที่พอจะมี

⁷International Labour Office, A future without child labour: Global Report under the Follow-up to the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work 2002, (Geneva: ILO, 2002), p. 34

ฐานะและสามารถจ่ายเงินติดสินบนทหารได้ พวกเขาจะไม่ถูกจับตัวไป⁸ อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าตั้งแต่เดือนธันวาคม 2005 คณะมนตรีความมั่นคง (Security Council) จะได้รับทราบถึงสถานการณ์เลวร้ายในพม่าก็ตาม แต่ถึงกระนั้นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงของพม่าก็ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการเกณฑ์เด็กโดยการบังคับให้เด็กเข้าร่วมกับกองทัพรัฐบาล SPDC ก็ยังกระทำกันอยู่อย่างต่อเนื่องเช่นกันโดยจะเห็นได้จากการที่จำนวนผู้ลี้ภัยชาวพม่าที่หนีจากความรุนแรงในเรื่องของสิทธิมนุษยชนมีเพิ่มมากขึ้น⁹

สำหรับในประเทศอื่น ๆ เช่น ในประเทศโคลัมเบีย (Colombia) ก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีการใช้ทหารเด็กมากที่สุดเช่นกัน ทั้งนี้พบว่าในปัจจุบันเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงจำนวนประมาณ 14,000 คน ถูกใช้ให้เข้าร่วมในการสู้รบเป็นทหารเด็กโดยกลุ่มกองกำลังที่ไม่ใช่รัฐ หรือในประเทศซูดาน (Sudan) เมื่อเดือนมีนาคม 2004 มีเด็กประมาณ 17,000 คน เข้าร่วมในการสู้รบเป็นทหารเด็กทั้งในกองทัพของรัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐ¹⁰ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การที่จะระบุว่าจำนวนเด็กที่ถูกเกณฑ์เด็กให้เข้าร่วมในการสู้รบหรือใช้ เป็นทหารเด็กนั้นมีเท่าไรคงเป็นเรื่องยากที่จะระบุถึงจำนวนที่แน่นอนได้ แม้ว่าจะมีการคาดคะเนว่าในปัจจุบันมีเด็กมากกว่า 250,000 คนที่เป็นทหารเด็กก็ตาม¹¹ ทั้งนี้สาเหตุสำคัญประการหนึ่งมา

⁸Vasana Chinvarakorn, "Where have all the children gone?," Bangkok Post: Out Look (17 February 2001): 1.

⁹Amnesty International Public Statement. Myanmar: UN Security Council must act (2006). [Online] Available from: <http://web.amnesty.org/library/Index/ENGASA160072006?open&of=ENG-2S3> [2006, August 25]

¹⁰UNICEF. Child Protection Information Sheet: Children Associated with Armed Groups (2006). [Online] 2006 Available from: http://www.unicef.org/protection/files/Armed_Groups.pdf [2006, August]

¹¹Otunnu, Olara A, "Era of Application: Instituting a compliance and enforcement regime for CAAC," Statement before the Security Council, New York, 23 February 2005, p.3. cited in UNICEF. Child Protection Information Sheet: Children -

จากการที่หลายประเทศไม่ได้มีการจดทะเบียนของเด็กที่เกิดใหม่ไว้ เช่น ประเทศในแถบแอฟริกาไม่เคยมีการทำทะเบียนประวัติเกี่ยวกับการเกิด¹² จึงง่ายต่อการนำเด็กให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสู้รบ สาเหตุสำคัญประการต่อมาคือ กองกำลังของรัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐทั้งหลาย มักจะไม่ได้ทำเป็นเอกสารหรือทำรายงานเกี่ยวกับเรื่องอายุที่ถูกต้องให้ทราบ¹³ นอกจากนี้ อดีตเด็กที่ถูกเกณฑ์ให้เข้าร่วมในการสู้รบหรือทหารเด็กเก่า บ่อยครั้งพบว่าหลีกเลี่ยงที่จะพูดถึงหรือให้ข้อมูลใด ๆ ด้วยเหตุที่กลัวว่าจะถูกขับไล่ออกจากกลุ่ม หรือถูกทำร้ายจากผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้ากลุ่มผู้ซึ่งเคยเป็นนายเก่าของพวกเขา¹⁴ ซึ่งก็ถือได้ว่าเป็นสาเหตุอีกประการเช่นกันที่ทำให้ไม่สามารถระบุถึงจำนวนทหารเด็กได้ แต่ทั้งนี้ก็ยังได้มีการพยายามศึกษาหาข้อมูลเพื่อที่จะระบุถึงจำนวนเด็กที่ถูกเกณฑ์ให้เข้าร่วมในการสู้รบเป็นทหารเด็กว่ามีจำนวนอย่างน้อยเพียงใด และจากการศึกษาของการ์ชา มิเชล (Graça Michel)^{15,16} ผู้ซึ่งเป็นหญิงชาวแอฟริกาใต้คนแรกที่ได้รับมอบหมายงานอันทรงเกียรติจากสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ตามมติที่ประชุม 48/157 ลงวันที่ 20 ธันวาคม 1993 ว่าด้วย เรื่อง การให้ความคุ้มครองเด็กที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ (Protection of Children Affected by Armed Conflict) ที่ต้องการจะแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญอิสระ (Independent Expert) ทำการศึกษาในเรื่องนี้ ดังนั้นจากมติดังกล่าวเลขาธิการสหประชาชาติจึงได้มอบหมายให้การ์ชา มิเชล (Graça Michel) อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการของประเทศโมซัมบิก (Mozambique) ทำหน้าที่ศึกษาผลกระทบของความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธที่เกิดขึ้นกับเด็ก (The Impact of Armed Conflict on Children) ในเดือนกันยายน ปี 1994

Associated with Armed Groups (2006). [Online] Available from: http://www.unicef.org/protection/files/Armed_Groups.pdf [2006, August]

¹²Mike Wessells, "Child Soldiers," The Bulletin of the Atomic Scientists 53, No. 6 (November/December 1997): 34.

¹³Ibid.

¹⁴Ibid.

¹⁵United Nations Security Council. Profile: Children and Armed Conflict. [Online] Available from: http://www.securitycouncilreport.org/site/c.gIKWLeMTIsG/b.1846403/k.49B3/Profile_Children_and_Armed_ConflictBR12_July_2006.htm

¹⁶Graça Michel, The Impact of War on Children, [London: C: Hurst & Co. (Publishers) Ltd., 2001], p. xv.

โดยได้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดีเป็นเวลา 2 ปี ต่อมาในปี 1996 เมื่อเลขาธิการสหประชาชาติเสนอรายงานที่ได้รับจากการร่ำมาเชล (Graça Michel) ให้แก่สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ จึงทำให้ทราบว่าเด็กได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งดังกล่าวเป็นอย่างมาก รายงานของเขาถือว่าการประเมินความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนของเด็กที่ได้รับผลกระทบจากสงครามรายงานแรก โดยมีการใช้ข้อมูลสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเป็นกรอบของแนวทางในการวิเคราะห์ รวมถึงกฎหมายระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการให้ความคุ้มครองเด็กได้ถูกนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์เช่นกัน โดยได้ให้ความสำคัญกับเด็กที่ถูกเกณฑ์ให้เข้าร่วมในการสู้รบเป็นทหารเด็ก ผู้ลี้ภัยเด็กและเด็กผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ ระเบิด และผลกระทบทางกายและสุขภาพจิตของเด็ก เป็นต้น¹⁷ ซึ่งรายงานฉบับนี้ได้ส่งผลให้ประชาคมโลกตื่นตัวอย่างมากกับประเด็นปัญหาของเด็กที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งหรืออยู่ในสถานการณ์อันเลวร้าย ทั้งนี้จากการเริ่มต้นศึกษาอย่างจริงจังจึงพบว่าแต่ก่อนนั้นมีเด็กจำนวนมากกว่า 300,000 คนที่ถูกใช้ให้เข้าร่วมในการสู้รบเป็นทหารเด็ก^{18,19,20} และทหารเด็กได้ถูกใช้มากกว่า 30 ประเทศทั่วโลก²¹ เช่น

¹⁷United Nations General Assembly. Promotion and Protection of the Rights of Children: Impact of armed conflict on children. Report of the expert of the Secretary-General, Ms. Graça Machel, submitted pursuant to General Assembly resolution 48/157. U.N. Doc. A/51/306, 26 August 1996. [Online] Available from: [http://www.unhchr.ch/huridocda/huridoca.nsf/\(Symbol\)/A.51.306.En?Opendocument](http://www.unhchr.ch/huridocda/huridoca.nsf/(Symbol)/A.51.306.En?Opendocument)

¹⁸Brett, Rachel, "Child Soldiering: Questions and Challenges for Health Professionals", draft, May 2000, a contribution to World Health Organization, *World Report on Violence and Health*, WHO, forthcoming in 2002. Cited in Graça Michel, The Impact of War on Children, [London: C: Hurst & Co. (Publishers) Ltd., 2001], p. 2.

¹⁹ Rachel Brett and Margaret McCallin, Children The Invisible Soldiers, Second Edition [Sweden: Radda Barnen (Save the Children Sweden), 1998], p. 9.

²⁰ United Nations: Report of the Secretary-General to the Security Council on the implementation of resolution 1261 (1999) on children and armed conflict, United Nations General Assembly, 55th Session, New York, 2000. Cited in International Labour Office, A future without child labour: Global Report under the Follow-up to the ILO -

แองโกล่า (Angola), กัมพูชา (Cambodia), โคลัมเบีย (Colombia), คองโก (the Democratic Republic of Congo), ไลบีเรีย (Liberia), ซีราลีโอน (Sierra Leone), ศรีลังกา (Sri Lanka), อุกันดา (Uganda), เนปาล (Nepal), พม่า (Myanmar), ฟิลิปปินส์ (Philippines) ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศซีราลีโอน (Sierra Leone) นั้นเด็กหลายพันคนได้ถูกลักพาตัวไปโดยกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐเพื่อให้เข้าร่วมทำการสู้รบ โดยที่ในการสู้รบนั้นจะต้องกระทำทุกวิถีทางต่อประชาชนพลเรือนที่ต่อต้านพวกเขา ไม่ว่าจะเป็นฆ่า, ข่มขืนกระทำชำเรา, รวมทั้งการเผาไหม้บ้านเรือนและสิ่งมีชีวิตของชาวบ้าน ฯลฯ ทหารเด็กเหล่านี้ก็มักกระทำรุนแรงอีกด้วยเหตุที่ว่าบ่อยครั้งที่เขาได้รับยาหรือสารเคมีกระตุ้นเข้าไป ทั้งนี้ในประเทศโคลัมเบีย (Colombia) ก็ไม่ได้ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เพราะมีเด็กจำนวนมากกว่าหลายหมื่นคนที่ถูกใช้ทั่วทุกมุมของประเทศ²² นอกจากนี้ไม่เพียงแต่เด็กผู้ชายที่ถูกใช้ให้เข้าร่วมในการสู้รบเท่านั้น เด็กผู้หญิงก็ได้ถูกใช้เป็นทหารเช่นกันในหลาย ๆ พื้นที่ของโลกเช่นกัน ซึ่งนอกเหนือจากหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติในทางทหารแล้ว ยังมีการพบว่าเด็กผู้หญิงเหล่านั้นถูกใช้ในการกระทำชำเราทางเพศ ตลอดจนรวมไปถึงการถูกบังคับให้ตั้งครรภโดยกลุ่มกองกำลังที่ไม่ใช่รัฐด้วย ยกตัวอย่างเช่นในประเทศแองโกล่า, ประเทศซีราลีโอน และประเทศ อุกันดา²³ เป็นต้น

ก. นิยามของทหารเด็ก

โดยทั่วไปแล้วเมื่อกล่าวถึงบุคคลที่เป็นทหาร เรามักจะนึกถึงทหารที่เป็นผู้ใหญ่เสียส่วนมาก โดยลืมไปว่าแท้จริงแล้วในสังคมที่เป็นอยู่นั้นมีทหารที่เป็นเด็ก²⁴ รวมอยู่ด้วยไม่ว่าจะเป็น

Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work 2002, (Geneva: ILO, 2002), p. 34.

²¹Human Rights Watch. Children's Rights: The Use of Children as Soldiers. [Online] Available from: <http://www.hrw.org/wr2k/Crd.htm> [2006, September]

²²Ibid.

²³Ibid.

²⁴พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้ให้ความหมายของคำว่า "เด็ก" ไว้ดังนี้ เด็กหมายถึงคนที่มีอายุน้อย ยังเล็ก โดยที่เด็กชาย คือ คำนำเรียกเด็กผู้ชายที่มีอายุไม่เกิน ๑๔ ปีบริบูรณ์ เด็กหญิง คือ คำนำเรียกเด็กผู้หญิงที่มีอายุไม่เกิน ๑๔ ปีบริบูรณ์

ทหารเพราะเหตุใดก็ตามแต่ ทั้งนี้เด็กที่กล่าวถึงนี้ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ 1²⁵ ได้มีการให้คำจำกัดความของคำว่าเด็กไว้ดังนี้ว่า "เด็ก" หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้นตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็กนั้น หรือแม้แต่พิธีสาร 4 ฉบับนี้ยังได้กล่าวอ้างถึงคำนิยามของเด็กในอารัมภบทไว้ด้วย²⁶ โดยให้มีความหมายตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อนึ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ของไทยในมาตรา 4^{27,28,29} ได้ให้คำนิยามไว้ในทำนองเดียวกันว่า "เด็ก" หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส อย่างไรก็ตามคำนิยามในเรื่องอายุของเด็กในแต่ละประเทศก็จะมีเกณฑ์แตกต่างกันไป แล้วแต่ประเทศใดจะยอมรับเกณฑ์อายุเท่าใดซึ่งโดยส่วนใหญ่เด็กก็จะอยู่ที่เกณฑ์อายุต่ำกว่า 18 ปี

สำหรับนิยามคำว่า "ทหาร" หมายถึง บุคคลใดก็ตามที่เป็นสมาชิกของกองทัพของรัฐหรือกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐไม่ว่าจะในเวลาปกติที่บ้านเมืองสงบหรือไม่ปกติก็ตาม โดยมีหน้าที่ในหน่วยต่าง ๆ และรวมถึงผู้ติดตาม ทั้งนี้ถึงแม้ว่าจะไม่ได้มีการกำหนดหรือระบุอย่างชัดเจนว่าเป็นสมาชิกก็ตาม ดังนั้นจึงหมายรวมถึง พ่อครัว, คนขนของ, คนเดินเอกสาร เหล่านี้เป็นต้นด้วย อย่างไรก็ตาม

²⁵ คณะกรรมการประสานงานองค์การสิทธิมนุษยชน, สิทธิมนุษยชน: อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก, (กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการประสานงานองค์การสิทธิมนุษยชน, 2540), หน้า 142.

²⁶ The States Parties to the present Protocol,Noting that article 1 of the Convention on the Rights of the Child specifies that, for the purposes of that Convention, a child means every human being below the age of 18 years unless, under the law applicable to the child, majority is attained earlier, ...

²⁷ วรวิทย์ ฤทธิพิศ, "สาระสำคัญเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองเด็ก," อุลพาห 51, 1 (มกราคม-เมษายน 2547): 99.

²⁸ สุทธิมาตร จันทร์แดง, "แนะนำกฎหมายใหม่และกฎหมายที่น่าสนใจ," สุนิติ 1, 3 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2547): 57.

²⁹ Ilene Cohn and Guy S. Goodwin-Gill, Child soldiers: The Role of Children in Armed Conflict (A Study for the Henry Dunant Institute, Geneva), (Oxford: Clarendon Press, 1994), p. 6.

ตามทั้งนี้สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ระหว่างกลุ่มที่จับอาวุธและมีส่วนร่วมโดยตรงในการรบ กับ กลุ่มที่รับใช้กองทัพของรัฐหรือกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐโดยการให้ความสนับสนุนทุกอย่างนั่นเอง³⁰

ดังนั้น การที่เด็กถูกเกณฑ์ให้เข้าร่วมในการสู้รบเป็นทหารเด็กนั้นจึงมีการให้คำนิยามไว้ดังนี้ ตามหลักการเคปทาวน์ (Cape Town Principles) ได้ให้คำจำกัดความเอาไว้ว่า ทหารเด็กหมายถึงบุคคลใดก็ตามที่อายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นผู้ซึ่งได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกองทัพของรัฐหรือกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐไม่ว่าจะเป็นแบบประจำการหรือในลักษณะอื่น ๆ โดยมีหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งรวมถึง พ่อครัว, คนขนของแบกของ, คนสื่อสารหรือเดินเอกสารและรวมถึงใครก็ตามที่ติดตามกลุ่มเหล่านั้นนอกจากสมาชิกในครอบครัว และนอกจากนี้ยังให้หมายรวมถึงเด็กหญิงที่ถูกเกณฑ์เข้ามาเพื่อวัตถุประสงค์การกระทำทางเพศหรือเพื่อการบังคับให้แต่งงานเพื่อมีลูกด้วย ดังนั้น ทหารเด็กจึงไม่ได้หมายความถึงแต่เด็กที่จับแต่อาวุธเท่านั้น³¹

ส่วนกรัชชา มิเชล (Graça Michel) ผู้เชี่ยวชาญด้านการให้ความคุ้มครองเด็กที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ ได้ให้คำนิยามไว้ว่า "ทหารเด็ก" หมายถึง เด็กทุกคนไม่ว่าชายหรือหญิงที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ผู้ซึ่งได้เข้าไปเป็นทหารโดยการบังคับ, การใช้กำลัง, หรือโดยความสมัครใจ, หรือถูกใช้ในการสู้รบ โดยกองทัพหรือกองกำลังที่ไม่ใช่รัฐ ทั้งนี้ทหารเด็กหลายคนถูกบังคับให้บริการทางเพศ, เป็นทหารจับอาวุธ, เป็นคนเดินเอกสาร, เป็นผู้ใช้แรงงานแบกหามหรือคนขนของ และเป็นคนทำอาหาร ทั้งนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กวัยรุ่น แม้ว่าจะมีหลายคนที่มีอายุ 10 ปีหรือต่ำกว่า ซึ่งโดยส่วนมากเป็นเด็กผู้ชาย แต่มีจำนวนไม่น้อยเลยทีเดียวที่เป็นเด็กผู้หญิง^{32,33,34}

³⁰Rachel Brett and Margaret McCallin, Children The Invisible Soldiers, Second Edition (Sweden: Radda Barnen (Save the Children Sweden), 1998), p. 15.

³¹Unicef, "Cape Town Principle: Adopted at the Symposium on the Prevention of Recruitment of Children into the Armed Forces and on Demobilization and Social Reintegration of Child Soldier in Africa, 27-30 April 1997 Cape Town, South Africa," (Mimeographed).

³²Graça Michel, The Impact of War on Children, (London: C: Hurst & Co. (Publishers) Ltd., 2001), p. 7.

สำหรับผู้เขียนแล้วเห็นว่า ทหารเด็ก หมายถึง เด็กทุกคนที่อายุต่ำกว่า 18 ปีไม่ว่าจะเป็นเด็กชายหรือเด็กหญิงที่ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยทางอ้อมในการสู้รบในกองทัพของรัฐหรือกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐ โดยทั้งนี้ไม่ว่าจะมีหน้าที่ใด ๆ ก็ตามไม่ว่าจะจับอาวุธหรือไม่ต้องจับอาวุธ ซึ่งถ้าต้องเข้าไปมีส่วนร่วมหรือส่วนเกี่ยวข้องในการสู้รบในกองทัพของรัฐหรือกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐแล้วถือได้ว่าเป็นทหารเด็กทั้งสิ้น เพราะเป็นเรื่องที่เด็กไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องไม่ว่าจะโดยตรงหรือทางอ้อม

อนึ่ง ผู้เขียนได้รับทราบข้อมูลจากคุณธีรพัฒน์ อิศวสังสิทธิ ตำแหน่งที่ปรึกษากฎหมาย (Legal Advisor) ของคณะกรรมการกาชาดสากล (The International Committee of the Red Cross) ในประเด็นเรื่องของทหารเด็ก กล่าวคือ ในที่ประชุมสัมมนา³⁵ ศาสตราจารย์ ลิน หยาง (Professor Lin Yang)³⁶ จากประเทศจีนถามขึ้นมาว่า ได้มีการเกณฑ์เด็กผู้ญิงอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้ามาในกองทัพของรัฐบาลจีนเหมือนกัน แต่ให้เข้ามาอยู่ในกองทัพเพื่อทำแค่ส่งหนา

³³ United Nations, Briefing Papers: Child Soldiers. p. 2. [Online] Available from: <http://www.un.org/cyberschoolbus/briefing/soldiers/csprogress.htm> [2005, November]

³⁴ ดูเพิ่มเติมใน United Nations: Report of the Secretary-General to the Security Council on the implementation of resolution 1261 (1999) on children and armed conflict, United Nations General Assembly, 55th Session, New York, 2000. cited in International Labour Office, A future without child labour: Global Report under the Follow-up to the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work 2002, (Geneva: ILO, 2002), p. 34.

³⁵งานประชุมสัมมนาในหัวข้อ เรื่อง "International Humanitarian Law: New Treaties and Implementation, the East – Asian Perspective" ระหว่างวันที่ 30 พฤศจิกายน – 1 ธันวาคม 2006 ณ ประเทศเวียดนาม จัดโดยกาชาดเวียดนาม

³⁶ศาสตราจารย์ ลิน หยาง เป็นศาสตราจารย์ประจำที่ China University of Political Science and Law ได้รับเชิญให้พูดในหัวข้อ "War Crimes and Violation of IHL: The Role of National and International Justice" กับหัวข้อ "War Crimes and Violation of IHL: Legislative Prospects in East Asia Countries"

การร้องรำทำเพลงให้พวกเหล่าทหารพลัดพลินเท่านั้น ตามว่าตรงนี้ถือว่าเป็นทหารเด็กหรือไม่ ทั้งนี้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน คุณธีรพัฒน์³⁷ ได้ให้ความเห็นว่ากรณีดังกล่าวนี้ไม่น่าจะเป็นทหารเด็กเพราะตามตัวบทข้อ 1 แห่งพิธีสาร ๔ เขียนว่า "...จะไม่มีส่วนร่วมโดยตรงในการสู้รบ" และด้วยเหตุที่รัฐบาลจีนให้เข้ามาอยู่ในกองทัพแค่ทำการร้องรำทำเพลงเท่านั้น ซึ่งก็ไม่ได้มีส่วนร่วมโดยตรง จึงเห็นว่าหากพิจารณาจากตัวบทตามพิธีสาร ๔ แล้วไม่น่าจะเป็น แต่อย่างไรก็ดีด้วยความเคารพสำหรับผู้เขียนแล้วเห็นว่า "เป็น" เนื่องจากดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า เด็กไม่ควรเข้าไปมีส่วนร่วมหรือส่วนเกี่ยวพันทั้งโดยตรงหรือโดยทางอ้อมกับกองทัพของรัฐหรือกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งนี้จริงอยู่อาจเป็นแค่สันหนนาการ แต่สิ่งเหล่านี้ไม่มีใครรู้ได้ว่าเป็นสันหนนาการประเภทใด หรือในอนาคตวันหนึ่งอาจจะเปลี่ยนจากสันหนนาการที่มีการร้องรำทำเพลงที่ถูกประเพณีดั้งเดิมมาเป็นการแสดงโชว์ประเภทอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะกับเด็กผู้หญิงได้ หรือหากมีสุราหรือของมีเมาเข้ามาเกี่ยวข้องกับอาจก่อให้เกิดการกระทำไม่ดีทางเพศเกิดขึ้น จึงถือว่าเป็นการกระทำที่让孩子มีส่วนร่วมในกองทัพโดยทางอ้อมแล้ว โดยที่อาจจะมีการบังคับเด็กกลุ่มนี้ให้บริการทางเพศแก่บรรดาเหล่าทหารหรือบังคับให้ตั้งครรภ์ในภายหลังได้ เนื่องจากมีกรณีศึกษา (case study) ที่ยกตัวอย่างได้เช่น เด็กหญิงจากอูกันดา (Uganda) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า "ฉันถูกเหล่านายทหารลักพาตัวในอูกันดา แล้วพวกเขาก็พาข้ามชายแดนเข้าไปในซูดาน (Sudan) เหล่านายทหารที่เป็นหัวหน้าทั้งหลายได้ให้ความเป็นสามมีแก่พวกเราที่ถูกลักพาตัวไปยกเว้นพวกเด็ก ๆ ที่อายุต่ำกว่า 13 ปี แต่ถ้าหากว่าอายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไปพวกเราจะถูกให้ไปเป็นภรรยาทุกคนโดยที่ไม่ได้มีพิธีแต่งงาน ซึ่งถ้าหากเราปฏิเสธก็จะถูกฆ่าตาย"³⁸ นอกจากนี้หากพิจารณาประกอบกับหลักการเคปทาวน์ (Cape Town Principles) และจากการให้คำนิยามของกราร์ชา มิเชล (Graça Michel) เกี่ยวกับนิยามของคำว่าทหารเด็กดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงเห็นว่าเด็กกลุ่มดังกล่าวเป็นทหารเด็กเพราะเป็นส่วนหนึ่งของกองทัพแม้ว่าจะไม่ได้มีส่วนร่วมโดยตรงคือจับอาวุธเข้าร่วมทำการสู้รบ แต่ไม่ว่าจะมีหน้าที่ใด ๆ ก็ตามก็ถือได้ว่ามีส่วนร่วมในกองทัพแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งนี้ก็ถือว่าเป็นเพียงความคิดเห็นหนึ่งเท่านั้น ซึ่งก็ไม่มีผู้ใดถูกหรือผิดเพราะหากพิจารณาไปตามตัวบท

³⁷ คุณธีรพัฒน์ อัครวงษ์สิทธิ์ ได้รับเชิญให้พูดในหัวข้อ "Tracing Displaced Persons and the Issue of the Missing" ในงานสัมมนาเดียวกัน

³⁸ United Nations, *The Voices of Children at War* (2001). [Online] Available from: <http://www.cyberschoolbus.un.org/childsoldiers/webquest/voices6.asp> [2006]

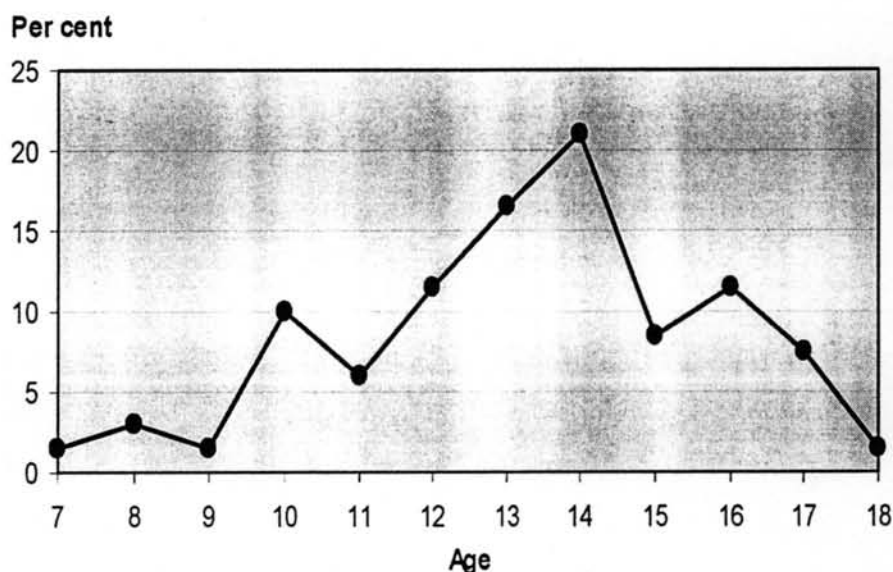
ของพิธีสาร ฯ ในข้อ 1 ดังที่ได้เคยกล่าวไปแล้วนั้น ก็ยังเขียนไม่ชัดเจน ทำให้มีการตีความต่างกันไป ได้ โดยเฉพาะกับรัฐที่มักถือโอกาสใช้เป็นช่องโหว่ในการใช้ทหารเด็ก

สำหรับเรื่องอายุของเด็กที่ถูกเกณฑ์ให้เข้าร่วมในการสู้รบเป็นทหารเด็กนั้น จากการศึกษาพบว่ามียุวกว่กว่าอายุ 18 ปีเป็นจำนวนมากที่ถูกเกณฑ์เข้ามา ทั้งนี้จากรายงานขององค์การยูนิเซฟ (UNICEF) ในหัวข้อเรื่อง "สงครามผู้ใหญ่ แต่ทหารเป็นเด็ก: เสียงของเด็กที่เกี่ยวข้องในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก" (Adult Wars, Child Soldiers: Voices of Children Involved in Armed Conflict in the East Asia and Pacific Region) ที่ได้ทำการสัมภาษณ์ทหารเด็กจำนวน 69 คนและอดีตทหารเด็กอีกหลายคนใน 6 ประเทศ โดยกล่าวคือ เด็กจำนวน 6 คนถูกสัมภาษณ์ในประเทศกัมพูชา (Cambodia), 13 คนในติมอร์ (Timor Leste), 4 คนในอินโดนีเซีย (Indonesia), 20 คนในพม่าบริเวณชายแดนไทย-พม่า (Myanmar; Myanmar-Thailand Border), 17 คนในปาปัวนิวกินี (Papua New Guinea) และอีก 9 คนในฟิลิปปินส์ (Philippines)^{39,40} นั้นได้แสดงให้เห็นว่า การเกณฑ์เด็กให้เข้าร่วมในการสู้รบเป็นทหารเด็กนั้น มีอายุระหว่างตั้งแต่ 7 ปีไปจนถึงอายุ 18 ปี โดยช่วงอายุของเด็กที่มีความเสี่ยงสูงที่สุดในการถูกเกณฑ์ให้เข้าร่วมในการสู้รบเป็นทหารเด็กอยู่ในช่วงของอายุระหว่าง 12-14 ปี และอายุดำสุดที่ถูกเกณฑ์ให้เข้าร่วมในการสู้รบคือ อายุ 7 ปี ดังแสดงในกราฟข้างล่าง ดังนี้

³⁹ Unicef, Towards a Region Fit for Children: An Atlas for The Sixth East Asia and Pacific Ministerial Consultation, (Thailand: Unicef, 2003), pp. 68-69.

⁴⁰ อ่านเพิ่มเติมใน Unicef, Adult Wars, Child Soldiers: Voices of Children Involved in Armed Conflict in the East Asia and Pacific Region, (Thailand: Unicef, 2002), pp.19, 74.

ภาพที่ 1: กราฟแสดงอายุเด็กที่ถูกเกณฑ์ให้เข้าร่วมในการสู้รบ (จำนวน 69 ราย)⁴¹



ข. ที่มาของการเป็นทหารเด็ก

หลายคนคงสงสัยว่าทำไมเด็กเหล่านี้ต้องมาเป็นทหารเด็ก ทำไมพวกเขาไม่ไปโรงเรียนเพื่อเรียนหนังสือ ไม่อยู่บ้านช่วยพ่อแม่ หรือไปทำงานอย่างอื่นที่ไม่ต้องมามีส่วนเกี่ยวพันหรือส่วนร่วมในการสู้รบกับกองทัพของรัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าสาเหตุที่ทำให้เด็กต้องมาเป็นทหารเด็กนั้นมีเหตุผลหลัก ๆ ที่ผู้เขียนสามารถจะจำแนกได้ 3 ลักษณะ⁴² คือ

⁴¹ ที่มา: UNICEF, *Adult Wars, Child Soldiers: Voices of Children Involved in Armed Conflict in the East Asia and Pacific Region* cited in UNICEF, *Towards a Region Fit for Children: An Atlas for The Sixth East Asia and Pacific Ministerial Consultation*, (Thailand: Unicef, 2003), p. 68.

⁴² ทั้งนี้โดยทั่วไปพบว่าจำแนกเป็น 2 ลักษณะคือ 1. การเข้าเป็นทหารเด็กโดยการถูกบังคับ และ 2. การเข้าเป็นทหารเด็กโดยใจสมัคร แต่สำหรับผู้เขียนจะแยกออกเป็น 3 ลักษณะ เพราะผู้เขียนเห็นว่า ลักษณะที่ 3 คือการเข้าเป็นทหารเด็กด้วยเหตุอื่น ๆ นั้นส่วนใหญ่หมายถึงเข้า-

1. การเข้าเป็นทหารเด็กโดยการถูกบังคับ (Forced or compulsory recruitment)
2. การเข้าเป็นทหารเด็กโดยใจสมัคร (Voluntary recruitment)
3. การเข้าเป็นทหารเด็กด้วยเหตุอื่น ๆ

1. การเข้าเป็นทหารเด็กโดยการถูกบังคับ (Forced or compulsory recruitment)

ทุกวันนี้เกือบทั่วทุกดินแดนในโลกเกิดปัญหาความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ ขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทำให้กองทัพของรัฐและกลุ่มกองกำลังที่ไม่ใช่รัฐต้องมีทหารประจำหน่วยตาม กองกำลังของตนเอง ทหารเด็กจึงนับเป็นบุคลากรสำคัญในกองทัพที่จะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของ กองกำลังที่สามารถจะเพิ่มประสิทธิภาพในการสู้รบให้แก่กองกำลังของตนเองได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้มี สาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการ เป็นต้นว่า การที่รัฐต่าง ๆ ขาดแคลนกำลังพลในการทำการรบ หรือการที่เด็ก ๆ นั้นง่ายต่อการควบคุมและบังคับบัญชาและไม่มีคำถามเหมือนผู้ใหญ่⁴³ เพราะเด็ก จะให้ความเชื่อฟังซึ่งง่ายต่อการกระตุ้นและเด็กจะทำงานด้วยความทุ่มเท หรือการแพร่กระจาย ของอาวุธที่มีขนาดเล็ก น้ำหนักเบา เช่น ปืนไรเฟิล แบบ AK-47 ที่มีน้ำหนักเพียง 4.7 กิโลกรัม เท่านั้น ซึ่งเป็นอาวุธที่ได้รับความนิยมมากที่สุด เพราะเป็นอาวุธที่มีประสิทธิภาพและใช้ได้ง่าย เหมาะกับเด็ก ทั้งที่เมื่อ 40 ปีที่ผ่านมาอาวุธมีน้ำหนักมากถึง 10 กิโลกรัม (22 ปอนด์) ซึ่งถือว่าหนักมากสำหรับเด็ก อย่างไรก็ตาม การที่กองทัพของรัฐและกลุ่มกองกำลังที่ไม่ใช่รัฐซึ่งเป็นผู้ทำการ เกณฑ์เด็กมาเป็นทหารหรือมาเข้าร่วมในการสู้รบนั้น สามารถทำการเกณฑ์เช่นนี้ได้ตลอดโดยไม่ ถูกลงโทษ เพราะถึงแม้ว่าการนำเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มาเข้าร่วมในการสู้รบนั้นจะเป็นการไม่ชอบ ด้วยกฎหมายระหว่างประเทศ แต่ผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้ากลุ่มก็มีความเสี่ยงน้อยมากที่จะถูก

มาเพื่อต้องการแก้แค้นให้กับครอบครัวมากกว่า ทั้งนี้เมื่อเด็กที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสู้รบเป็น ทหารเด็กนั้นไม่ได้เป็นการเข้ามาด้วยใจสมัครอย่างแท้จริงจึงไม่น่าจะถูกรวมอยู่ในลักษณะที่ 2 ที่ เป็นการเข้ามาเพราะเหตุผลทางเศรษฐกิจและสังคม หรือความต้องการมีอำนาจบาตรใหญ่

⁴³Debarati Guha-Sapir, Anne Golaz and Vincent Dubois, "Children at War: Can we Treat the 10m Traumatized by Violence?," Humanitarian Affairs Review: A Quarterly Journal of Global Policy Issues, No. 5 (Spring 1999): 30.

จับกุมดำเนินคดีเพื่อลงโทษ ถึงแม้ว่าเมื่อเร็ว ๆ นี้จะมีข่าวว่านายโทมัส ลูบันก้า (Thomas Lubanga) ชาวคองโก (Congo) ซึ่งเป็นนายทหารของ Union of Congolese Patriots (UPC) ได้ถูกจับเมื่อเดือนมีนาคม 2005 ในข้อหาว่า ใช้ทหารเด็กและได้ถูกส่งตัวมาที่ศาลอาญาระหว่างประเทศ (The International Criminal Court) เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2006 เพื่อสอบสวนดำเนินคดี⁴⁴ ก็ตาม แต่ถึงกระนั้นก็ยังเป็นส่วนน้อยอยู่ เพราะการตรวจสอบในเรื่องของการเกณฑ์เด็กเข้าร่วมในการสู้รบหรือการใช้ทหารเด็กในระหว่างที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยากเพราะมีเกิดขึ้นมากมาย อย่างไรก็ตามถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีสำหรับการดำเนินคดีนี้เพื่อเป็นคดีตัวอย่าง และเพื่อช่วยลดปัญหาการเกณฑ์เด็กเข้าร่วมในการสู้รบเพราะจะทำให้เกิดการไม่ใช้เด็กเป็นทหารอีกต่อไป

สำหรับการเกณฑ์เด็กเข้าร่วมในการสู้รบโดยการบังคับนั้น ยกตัวอย่างเช่น ในประเทศพม่าซึ่งมีการปกครองด้วยรัฐบาลทหารหรือ SPDC (State Peace and Development Council) ได้ทำการปิดล้อมโรงเรียนและได้จับเอาเด็กนักเรียนประมาณ 40-50 คน ที่มีอายุระหว่าง 15-17 ปี ไปโดยเด็กที่ถูกเกณฑ์แล้วว่า "คุณครูของพวกเราทุกคนต่างวิ่งหนีด้วยความกลัว พวกเราทุกคนก็รู้สึกหวาดผวาและกลัวเช่นกันเพราะไม่มีใครรู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นกับพวกเราต่อไปเพราะพวกเขาไม่ได้บอกอะไร"^{45,46} หรือแม้แต่กลุ่มกองกำลังที่ไม่ใช่รัฐ KNU (Karen National Union) ที่ต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า SPDC ได้บังคับใช้แรงงานเด็กในหมู่บ้านให้ขนอาวุธและเป็นสายลับให้กับพวกตน หรืออีกหนึ่งตัวอย่างคือ ในทางตอนเหนือของบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา (Bosnia and Herzegovina) ในปี 1996 เด็กอายุระหว่าง 16-18 ปี ได้ถูกจับให้ไปเป็นกองกำลังที่ถูกบังคับใช้แรงงานในการขุดสร้างร่องลึก ๆ หลายร่องเพื่อเอาไว้เป็นที่กำบัง หรือถูกบังคับใช้ให้ชนสัมภาระ

⁴⁴AFP. "Congo warlord becomes first to face ICC justice". in France 24: 24 hr international news channel (2007). [Online] Available from: http://www.france24.com/france24Public/en/archives/news/2007/January/africa/20070129-congo-warlord-charge_d.html [2007, February]

⁴⁵Mike Wessells, "Child Soldiers," *The Bulletin of the Atomic Scientists*, 53: 35.

⁴⁶Rachel Brett and Margaret McCallin, *Children: The Invisible Soldiers*, Second Edition, (Sweden: Radda Barnen, Save the Children Sweden, 1998), p. 153-156.

ต่าง ๆ รวมทั้งการเคลื่อนย้ายศพหรือทหารที่ได้รับบาดเจ็บ ตลอดจนการถูกใช้ให้เป็นโล่คุ้มมนุษย์ (human shields) เพื่อเป็นที่กำบังตัวของทหารทั้งหลาย นอกจากนี้ ยังถูกบังคับให้ทำสวนปลูกพืชผักและตัดไม้ทำฟืนอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า เด็กที่ถูกจับเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมาจากกลุ่มที่ไม่ได้รับการยอมรับจากชุมชนไม่ว่าจะเป็นชุมชนมุสลิม (the Muslim Community), ชุมชนโครแอต (Croat Community) และ ชุมชน Roma (Roma Community)⁴⁷

2. การเข้าเป็นทหารเด็กโดยใจสมัคร (Voluntary recruitment)

การเข้าไปมีส่วนร่วมในการสู้รบไม่ว่าจะโดยใจสมัคร สมัครใจ หรืออาสาสมัคร เข้ามาก็แล้วแต่ ไม่ว่าจะแปลความว่าอย่างไรก็กล่าวได้ว่ามีความหมายแฝงอยู่ทั้งสิ้นเพราะบางครั้งแยกได้ยากกว่าอะไรเป็นการเข้ามาโดยใจสมัครอย่างแท้จริง (genuinely voluntary) ที่ปราศจากการบังคับอย่างสิ้นเชิง ดังนั้นการที่เด็กเข้ามามีส่วนร่วมในการสู้รบโดยใจสมัคร สมัครใจ หรืออาสาสมัคร นั้นอาจเป็นเพียงคำกล่าวที่สวยหรูเท่านั้นเอง อย่างไรก็ตามเหตุผลที่เด็กเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกองทัพหรือกองกำลังที่ไม่ใช่รัฐโดยใจสมัครนั้น ประกอบไปด้วยเหตุผลนานาประการเป็นต้นว่า เนื่องมาจากสภาพความไม่มั่นคงปลอดภัยในชีวิต ไร้ที่พึ่ง ไร้ความหวัง การขาดโอกาสทางสังคม การได้รับการศึกษาน้อยหรือไม่มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนรวมไปถึงการให้บริการของรัฐที่ไม่ทั่วถึงและไม่ดีเท่าที่ควร และที่สำคัญที่สุดตามรายงานของการ์ชา มิเชล (Graça Michel) ระบุว่าเกิดจากเหตุผลทางสภาพทางเศรษฐกิจ (economics reason)^{48, 49} ความ

⁴⁷United Nations: Situation in the region of Banja Luka, Northern Bosnia and Herzegovina, Periodic report of the Special Rapporteur of the Commission on Human Rights (doc. E/CN.4/1996/3, 1995). cited in International Labour Office, A future without child labour: Global Report under the Follow-up to the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work 2002, (Geneva: ILO, 2002), p. 34.

⁴⁸Michel, The Impact of War on Children, 1:11.

⁴⁹United Nations General Assembly. Promotion and Protection of the Rights of Children: Impact of armed conflict on children, Report of the expert of the Secretary-General, Ms. Graça Machel, submitted pursuant to General Assembly resolution 48/157.

ยากจนและความยากลำบากในชีวิต⁵⁰ ด้วยเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เกิดความต้องการที่จะแสวงหาชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้นนอกเหนือจากการอพยพย้ายถิ่นแล้ว การที่เด็กมาสมัครเป็นส่วนหนึ่งของกองทัพของรัฐหรือกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐเพื่อที่ความต้องการที่จะได้รับความคุ้มครอง ความปลอดภัย หรือจะมีอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย และมีอำนาจเป็นที่น่ายำเกรง ฯลฯ จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เด็กมาด้วยความสมัครใจ ซึ่งหมายความว่า เด็กได้ตัดสินใจเข้าร่วมกับกองทัพของรัฐหรือกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐนั้นด้วยตนเองโดยที่ไม่มีผู้ใดบังคับหรือข่มขืนใจ ยกตัวอย่างเช่น เด็กกัมพูชา (Cambodia) เข้าเป็นทหารของกองทัพเพราะมีฐานะยากจน โดยได้ให้สัมภาษณ์ว่า "ผมเข้าร่วมเป็นทหารเด็กของกองทัพรัฐบาลเพราะพ่อแม่ผมไม่มีอาหารและผมก็ไม่ได้ไปโรงเรียน ที่จริงผมก็กลัวกับระเบิดอยู่เหมือนกัน แต่ก็ต้องทำเพราะว่าเป็นคำสั่งให้ไปอยู่เป็นแนวหน้า ผมเห็นเด็กเล็กอยู่ในทุกหน่วยเลย ผมว่าจะไปเป็นทหารอีกอย่างน้อยประมาณ 2-3 ปี เพราะถ้าหากผมเลิกเป็นทหารก็ไม่มีการทำเพราะว่าผมทำอย่างอื่นไม่เป็น ผมก็เลยไม่รู้ว่าจะไปทำอะไร"⁵¹

3. การเข้าเป็นทหารเด็กด้วยเหตุอื่น ๆ

สำหรับเหตุผลอื่น ๆ ที่ทำให้เด็กมาเป็นส่วนหนึ่งของกองทัพของรัฐหรือกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐนั้น ส่วนมากมักต้องการแก้แค้นให้กับครอบครัวของพวกเขาที่ต้องสูญเสียไป ยกตัวอย่างได้จากกรณีในปี 2003 ผู้เขียนได้สัมภาษณ์ผู้ขอลี้ภัย (Asylum Seeker) ที่อดีตเคยเป็นทหารเด็กในประเทศพม่า เช่น กรณีของเด็กชายอ่อง (นามสมมุติ) อายุ 17 ปี เป็นชาวกะเหรี่ยง (Karen) เข้ามาเป็นทหารกับกลุ่ม KNU เนื่องจากพี่สาวถูกทหารพม่าข่มขืนแล้วฆ่าทิ้ง ส่วนบิดามารดานั้นถูกทหารฆ่าตายจากการพยายามช่วยพี่สาว เหลือแต่นายอ่องกับน้องชายที่หนีรอดได้ ดังนั้น ด้วยความแค้นเด็กชายอ่องกับน้องชายจึงไปร่วมกับกลุ่มทหาร KNU ซึ่งเป็นกลุ่มต่อต้านรัฐบาลทหาร

U.N. Doc. A/51/306, 26 August 1996, para. 39 [Online] Available from: [http://www.unhcr.ch/huridocda/huridoca.nsf/\(Symbol\)/A.51.306.En?Opendocument](http://www.unhcr.ch/huridocda/huridoca.nsf/(Symbol)/A.51.306.En?Opendocument)

⁵⁰United Nations, Briefing Papers: Child Soldiers, p. 3. [Online] Available from: <http://www.un.org/cyberschoolbus/briefing/soldiers/csprogress.htm> [2005, November]

⁵¹United Nations, The Voices of Children at War (2001). [Online] Available from: <http://www.cyberschoolbus.un.org/childsoldiers/webquest/voices3.asp> [2006]

พม่า SPDC หรือสาเหตุอีกประการหนึ่งที่เกิดในประเทศพม่าคือ พ่อแม่ไม่มีเงินจ่ายค่าภาษีให้รัฐจึงมอบเอาลูกของตัวเองให้กับรัฐบาลทหาร SPDC แทนเพื่อเป็นการชดเชย เป็นต้น นอกจากนี้การเข้าร่วมในการสู้รบป้องกันประเทศเพราะมีความเชื่อตามหลักศาสนาว่า หากพลีชีพในสมรภูมิจะได้ขึ้นสวรรค์ นับตั้งแต่สงครามครูเสด (the Crusade War) สงครามศักดิ์สิทธิ์ (the Holy War) ที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างศาสนายูดาห์ คริสต์ อิสลาม หรือความขัดแย้งระหว่างอินเดียกับปากีสถาน การรุกรานบุกยึดครองของอเมริกาต่ออิรักที่ประเทศมุสลิมหลายประเทศได้พยายามที่จะทำให้เป็นสงครามจิตเพื่อเรียกร้องให้พี่น้องประเทศมุสลิมทั่วโลกร่วมกันต่อต้านอเมริกา และช่วยป้องกันประเทศ ป้องกันศาสนา จากการบุกรุกรานทำลายล้างของอเมริกา การก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในแถบหมู่เกาะฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และในจังหวัดทางตอนใต้ประเทศไทยขณะนี้ ดังนั้นเมื่อมีเหตุจูงใจเช่นว่า ว่าการเข้าร่วมต่อสู้ดังกล่าวจะทำให้ได้ขึ้นสวรรค์จึงเป็นเหตุให้เด็กที่อาจตัดสินใจได้เองหรือได้รับการจูงใจจากบุคคลรอบข้างตัดสินใจเข้าร่วมในการสู้รบ ดังนั้นด้วยเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวเหล่านี้ จึงนับเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เด็กเข้ามาเป็นทหารเพิ่มขึ้น

ค. ผลกระทบที่เด็กได้รับจากการถูกเกณฑ์ให้เข้าร่วมในการสู้รบเป็นทหารเด็ก

สำหรับในเรื่องของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็ก จากการที่ต้องถูกเกณฑ์ให้เข้าร่วมในการสู้รบเป็นทหารเด็กนั้นแน่นอนว่าย่อมต้องเกิดขึ้นอย่างมาก เพราะว่าเด็กยังไร้เดียงสาโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีอายุประมาณ 7-8 ปี (ดังแสดงในภาพที่ 1 ที่ได้กล่าวไปแล้ว) กอปรกับความไม่พร้อมของวุฒิภาวะทางร่างกายและจิตใจจึงทำให้เด็กได้รับผลกระทบระยะยาว อย่างไรก็ตามด้วยเหตุที่ "สงครามเป็นเรื่องที่ใหญ่เกินไป แต่กลับใช้ให้เด็กเป็นทหาร" (Adult Wars, Child Soldiers)⁵² ดังนั้นจึงเป็นภาระที่หนักเกินแก่ความสามารถของเด็กที่จะทำได้ เพราะสิ่งที่เด็กต้องทำไม่ว่าจะเป็นการจับอาวุธ การต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการต่อสู้รบฆ่าผู้อื่น การต้องทนอยู่ในสภาพที่กดดันหรือการให้อยู่เวรยามทั้งวันทั้งคืน การที่บางครั้งต้องตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเกินกว่าที่เด็กจะตัดสินใจได้ และอื่น ๆ อีกมากมายนั้นเป็นเรื่องยากที่เด็กจะทำได้

⁵²อ่านเพิ่มเติมใน Unicef, Adult Wars, Child Soldiers: Voices of Children Involved in Armed Conflict in the East Asia and Pacific Region, (Thailand: Unicef, 2002), pp.8-75.

นอกจากนี้ พวกเขาต้องเผชิญกับความเสี่ยงในสังคมที่โหดร้ายทำให้เกิดผลกระทบทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ทั้งนี้หากไม่พิจารณาถึงผลกระทบทางกายก็พิจารณาถึงผลกระทบทางใจเพราะต้องอดทนต่อสภาพแวดล้อมที่กดดันในสถานการณ์ของการต่อสู้ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมรบในสงคราม, การผลิตระเบิดหรือการทำกับดักระเบิดซึ่งถ้าทำพลาดหรือพลาดทำก็อาจถูกระเบิดเสียเอง, หรือการถูกให้เข้าร่วมเป็นมือระเบิดพลีชีพที่ทำให้เด็กจำนวนมากต้องเสียชีวิต บาดเจ็บ หรือพิการตลอดชีพตลอดจนถึงการรบราฆ่าฟันที่ต้องทำร้ายผู้คน ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้านที่บริสุทธิ์หรือพวกที่เป็นศัตรูอยู่ฝ่ายตรงข้าม อีกทั้งเด็กเหล่านี้ยังได้รับการปฏิบัติอย่างทารุณหรือถูกลงโทษในระหว่างการฝึกอย่างหนัก ซึ่งหากคนใดคิดหลบหนีไปและถูกจับได้ถ้าไม่ถูกฆ่าทั้งทันทีก็จะได้รับการลงโทษด้วยการทุบตีหรือการทรมานอย่างหนักจนถึงชีวิต ดังตัวอย่าง จากการให้สัมภาษณ์ในปี 2003 ของเด็กชาวพม่าอายุ 13 ปี⁵³ ที่ถูกรัฐบาลทหารพม่า SPDC ลักพาตัวไปเล่าว่า "คนที่เข้ารับการอบรมคนอื่น ๆ ถ้าหากถูกจับได้ว่าพยายามหลบหนีก็จะถูกตีที่มือและเท้าด้วยกิ่งไม้ หลังจากนั้นก็จะถูกล่ามด้วยโซ่แล้วก็ถูกตีและทรมานด้วยของแหลมเข้าไปเข้ามาหลายครั้งก่อนที่จะถูกเอาตัวไปกักขัง" นอกจากนี้แล้วเด็กเหล่านี้ต้องเคร่งเครียด กดดันตามสภาวะทางอารมณ์ของผู้บังคับบัญชา, หัวหน้ากลุ่มหรือ แม้แต่ผู้ร่วมกลุ่มไม่ว่าจะเป็นเด็กวัยเดียวกันหรือผู้ใหญ่ก็ตามที่อารมณ์แปรปรวนง่าย

สำหรับความพิการทางใจนั้น เนื่องจากพวกเขาได้รับความทุกข์ทรมานที่ยาวนานจากการที่ถูกทำร้ายทางสภาพจิตใจ ทำให้เกิดอาการหวาดกลัว หวาดผวา หวาดระแวง หรือเกิดความกังวลแบบเรื้อรัง อย่างไรก็ตาม เด็กที่เคยเข้าร่วมในสงครามยังต้องการความช่วยเหลือและการเยียวยาเพื่อเอาชนะต่ออันตรายต่าง ๆ ที่พวกเขาได้รับและช่วยให้กลับไปดำรงชีวิตในสังคมเดิมได้อีกครั้งเพราะเด็กบางคนปรับตัวเข้าสังคมไม่ได้ บางคนติดนิสัยก้าวร้าวและการใช้ความรุนแรงตัดสินปัญหา บางคนต้องการเอาชนะเพียงอย่างเดียวซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ได้รับการปลูกฝังมาจากการเข้าร่วมในการสู้รบ บางคนซึมเศร้าเพราะภาพเหตุการณ์ที่เลวร้ายตามมากอยหลอกหลอนหรือแม้แต่เด็กผู้หญิงบางคนก็ไปขายบริการทางเพศเพราะมักจะได้รับมลทินทางสังคมเนื่องจากการถูกบังคับใช้บริการทางเพศ หรือถูกข่มขืนในขณะที่ถูกใช้ให้เข้าร่วมในกองทัพของรัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐนั้นเป็นเรื่องที่น่าอัศจรรย์ จึงเป็นเรื่องยากที่จะกลับไปอยู่ในสังคมหรือชุมชนอีกครั้ง ฯลฯ

⁵³Coalition to Stop the Use of Child Soldiers, Voices of Young Soldiers. [Online] Available from: <http://www.child-soldiers.org/childsoldiers/voices-of-young-soldiers> [2006]

สิ่งเหล่านี้ล้วนนับเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับทารกเนื่องมาจากการที่ต้องถูกเกณฑ์ให้เข้าร่วมทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อมในการสู้รบที่ต้องการการเยียวยาแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ฉะนั้น จากความสำคัญของสภาพปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องศึกษาหามาตรการและกลไกอื่น ๆ ที่จะนำมาช่วยเสริมให้การแก้ปัญหาค่าเกณฑ์เด็กเข้าร่วมโดยตรงในการสู้รบตามพิธีสาร ๙ ฉบับนี้ เพื่อลดปัญหาค่าเกณฑ์เด็กเข้าร่วมโดยตรงในการสู้รบ ซึ่งหมายความว่า ผู้เขียนมีความเห็นว่าเฉพาะพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง "ความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ ค.ศ.2000" ฉบับนี้อย่างเดียวนั้น ยังไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหาค่าเกณฑ์เด็กเข้าร่วมโดยตรงในการสู้รบเพราะเนื่องจากยังมีปัญหาในการบังคับใช้พิธีสาร ๙ กับรัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐ แต่อย่างไรก็ตามการอาศัยมาตรการและกลไกอื่น ๆ ทั้งในระดับระหว่างประเทศและระดับภายในประเทศมาช่วยเพื่อให้เข้าถึงหน่วยงานรัฐและหน่วยงานของกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐนั้น จะทำให้ลดปัญหาค่าเกณฑ์เด็กเข้าร่วมโดยตรงในการสู้รบได้ และอาจนำไปสู่การสิ้นสุดการใช้ทารกในอนาคต (โดยผู้เขียนจะคำนึงถึงประเทศไทยเป็นพิเศษในการเข้าเป็นภาคีต่อพิธีสาร ๙ ฉบับนี้)

1.2 สมมติฐานของการวิจัย

การแก้ปัญหาค่าเกณฑ์เด็กเข้าร่วมโดยตรงในการสู้รบในกฎหมายระหว่างประเทศมีวิวัฒนาการอันนำไปสู่การออกพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง "ความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ ค.ศ.2000" อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาในการบังคับใช้พิธีสารอันเกี่ยวพันกับรัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐ ดังนั้นจึงต้องอาศัยมาตรการและกลไกอื่น ๆ ทั้งในระดับระหว่างประเทศและระดับภายในประเทศเพื่อลดปัญหาค่าเกณฑ์เด็กเข้าร่วมโดยตรงในการสู้รบ

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงวิวัฒนาการในการแก้ปัญหาค่าเกณฑ์เด็กเข้าร่วมโดยตรงในการสู้รบในทางกฎหมายระหว่างประเทศและประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การมีพิธีสาร
2. เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์สำคัญของพิธีสาร ๙ และการบังคับใช้ที่เกี่ยวข้องกับรัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐในระดับระหว่างประเทศและระดับภายในประเทศ

3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาการบังคับใช้พิธีสาร ๔ และสามารถเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา โดยอาศัยมาตรการและกลไกอื่น ๆ เพื่อให้ได้ผลยิ่งขึ้นทั้งในระดับระหว่างประเทศและระดับภายใน ประเทศเพื่อลดปัญหาการเกณฑ์เด็กเข้าร่วมโดยตรงในการสู้รบ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. ในส่วนของความเป็นมา ศึกษาถึงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับทหารเด็ก ปัญหาที่เกิดขึ้น จาก ความเกี่ยวพันของเด็กที่เป็นทหารเด็กในความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ และผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อเด็ก

2. ในส่วนของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการให้คุ้มครองทหารเด็กในความ ขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ ศึกษาวิวัฒนาการความเป็นมาถึงหลักกฎหมายที่ให้ความคุ้มครอง ทหารเด็กก่อนการมีพิธีสาร ๔ กล่าวคือก่อนการมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและภายหลังการมี อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนถึงประเด็นปัญหาสำคัญที่นำไปสู่การมีพิธีสาร ๔ และต่อมา เมื่อมีพิธีสาร ๔ เกิดขึ้น ศึกษาถึงมาตรการและสาระสำคัญของพิธีสาร ๔ และพันธกรณีของรัฐต่อ พิธีสาร ๔

3. ในส่วนของ การบังคับใช้ (Implementation) นั้น ศึกษาการบังคับใช้พิธีสาร ๔ ทั้งในระดับ ระหว่างประเทศและระดับภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับรัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐ (Non-State Armed Groups) ซึ่งศึกษาจากทั้งภายใต้กรอบและนอกกรอบพิธีสาร ๔ และมุ่งวิเคราะห์ปัญหาการบังคับ ใช้ตลอดจนดูแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยอาศัยมาตรการและกลไกอื่น ๆ เพื่อลดปัญหาการเกณฑ์ เด็กเข้าร่วมโดยตรงในการสู้รบ

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการค้นคว้าวิจัยจากเอกสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยเป็น การศึกษา ค้นคว้า และวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวบทกฎหมาย อันได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง "ความเกี่ยวพันของเด็กในความ ขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธ ค.ศ.2000" และมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ เป็น ต้น รวมทั้งหนังสือ วารสาร บทความ วิทยานิพนธ์ รายงานทางวิชาการ และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ตลอดจนข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อประมวลแล้ว

นำมาวิเคราะห์ และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการแก้ปัญหาการเกณฑ์เด็กเข้าร่วมโดยตรงในการสู้รบเป็นทหารเด็กต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการในการแก้ปัญหาการเกณฑ์เด็กเข้าร่วมโดยตรงในการสู้รบในทางกฎหมายระหว่างประเทศและประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การมีพิธีสาร ฯ

2. ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์สำคัญของพิธีสาร ฯ และการบังคับใช้ที่เกี่ยวข้องกับรัฐและกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐในระดับระหว่างประเทศและระดับภายในประเทศ

3. ทำให้ทราบถึงปัญหาการบังคับใช้พิธีสาร ฯ และสามารถเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาโดยอาศัยมาตรการและกลไกอื่น ๆ เพื่อให้ได้ผลยิ่งขึ้นทั้งในระดับระหว่างประเทศและระดับภายในประเทศเพื่อลดปัญหาการเกณฑ์เด็กเข้าร่วมโดยตรงในการสู้รบ